

การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือของ
สถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
**Development of Academic cooperation Networking
Model of Chalerm Phra Kiat School under
the Office of the Basic Education Commission**

ชัชวาลย์ สิงหาทอง,

เปรมจิตต์ ขจรภัย ลาร์เซน, ชอปetch บอตนเงิร์น และ มารุต พัฒผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Shatchawal Singhathong,

Premjit Kajonpai Larsen , Chopetch Boutngern and Marut Patphol

Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage, Thailand

Email: chatchone.s@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง
สถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดทำองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา
ด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ในการนำเสนอในที่สนทนากลุ่มที่มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบมีทั้งหมด 9 องค์ประกอบหลักได้แก่ 1. หลักการ
ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 2. วัตถุประสงค์ของ
เครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริม
ประสิทธิภาพการดำเนินงานภารกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 4. ขอบข่าย
และภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 5 .
เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 6. คุณลักษณะที่ดี

ของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ แต่ละองค์ประกอบหลักมีองค์ประกอบย่อยทั้งหมด 59 องค์ประกอบย่อย

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ; เครือข่ายความร่วมมือ; กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

Abstracts

The purpose of this research To develop a network model of cooperation between academic institutions of the Chalerm Phrakiat School Group Under the Office of the Basic Education Commission The composition of the network of cooperation between academic institutions of the Chalerm Phrakiat School Group Under the Office of the Basic Education Commission In the presentation in the discussion group that has 11 experts

The results of the research showed that There are 9 elements in total. The main components are: 1. Principles of the cooperative network model of the Chalerm Phrakiat School Group 2. The objectives of the cooperative network of the Chalerm Phrakiat School Group 3. Important activities that enhance the effectiveness of the network mission of the Chalerm Phrakiat School Group. 4. Scope and mission of the academic institution management of the Chalerm Phrakiat School Group 5 Techniques for how to develop network members of the Chalermprakiet School group 6. Good characteristics of the network leaders of Chalermprakiet School group. 7. The network role and reflection of the Chalermprakiet School group 8. The structure of the network of the Chalerm Phrakiat School group 9. Network Management of Chalermprakiet School Group Each main element has a total of 59 sub-elements.

Keywords: Model Development ; Cooperation Networking; Chalerm Phra Kiat School Group

บทนำ

คุณภาพการจัดการศึกษาของไทยนับว่าเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งที่มีการพัฒนา มาอย่างยาวนาน แต่อาจจะขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาในช่วงเวลา อันเนื่องมาจากมีการปรับเปลี่ยนบทบาททางการเมืองอยู่เป็นระยะๆ ทำให้นโยบายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของไทยขาดความต่อเนื่องเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ที่สังเกตเห็นถึงความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาอย่างมากเช่นเดียวกัน ส่งผลให้ในหลายครั้งที่มี

การชี้วัดระดับการศึกษาแล้วประเทศไทยอาจจะมีอันดับที่ต่ำกว่าหลายประเทศในอาเซียน ในปัจจุบันการจัดการศึกษาของไทยมีแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 –2579 จัดทำขึ้น โดยอาศัยหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์เอาไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” การดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการดำเนินงาน 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ 2) การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) การสร้างโอกาสความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา 5) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

การประชุมทางวิชาการการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2559 ได้นำเสนอข้อมูลของโรงเรียนบางแห่งที่มีศักยภาพพิเศษอยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ บางแห่งได้รับพระราชทานนามมาเป็นชื่อของโรงเรียนแต่ยังมีสภาพความไม่พร้อมของโรงเรียนอยู่มาก ซึ่งสมควรจะต้องพัฒนาโรงเรียนเหล่านี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดำรงความเป็นโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติและสนองพระราชดำริตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน รวมทั้งน้อมนำแนวทางที่ได้รับพระราชทานในโอกาสต่างๆ มาสู่การปฏิบัติ โดยพบว่า การจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ และผลผลิตทางการศึกษามีคุณลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะได้มีความพยายามในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่เว้นแม้แต่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งที่ผ่านมาพบว่า จากผลการทดสอบระดับชาติในภาพรวมโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความแตกต่างกันมาก มีผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติอยู่ในระดับสูง คือกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณและกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ กลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในระดับอยู่ในระดับปานกลางคือ

กลุ่มโรงเรียนกาญจนาภิเษก และนอกจากนี้กลุ่มโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในระดับประเทศทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัย หลายๆ ด้าน ทั้งจำนวนครูที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ข้อจำกัดในเรื่องความรู้ความสามารถของครู วิธีการเรียนการสอน อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ในหลายๆ พื้นที่ พบว่า การสนับสนุนจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ก็ไม่สามารถทำได้เต็มที่ เนื่องจากพ่อแม่ ผู้ปกครองเองยังมีการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูงมากนัก เหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่ง เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนในโครงการพระราชดำริเกิดประสิทธิผลสูงสุดส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรและผลการทดสอบทางด้านวิชาการในลักษณะนี้ถือเป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นว่างานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ถึงแม้ว่าทางกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีการประชุมทางวิชาการร่วมกันในทุกปี แต่มักจะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสนอแนะทางการแก้ปัญหาเพียงแต่ในกลุ่มสาระวิชาเท่านั้น ยังไม่ได้มองภาพรวมของระบบการบริหารงานวิชาการ จึงทำให้ยังไม่สามารถทราบปัญหาทั้งหมดและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อมาดำเนินการแก้ไขและพัฒนาทางด้านวิชาการร่วมกันของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างชัดเจน ยุทธศาสตร์เครือข่ายความร่วมมือถือเป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งในการบริหารจัดการในยุคใหม่ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับประเทศ รวมถึงในระดับโลก ความสำเร็จของการสร้างเครือข่ายและการดำรงรักษาเครือข่ายไว้อย่างยั่งยืนเป็นสิ่งที่จะต้องควบคู่ไปกับการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย โดยจะต้องเริ่มต้นที่สร้างความตระหนักร่วมกันในบทบาทและความสำคัญของภารกิจเครือข่ายที่จะต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียม มีการค้นหาปัญหาร่วมกันวางแผนร่วมกัน และร่วมตัดสินใจ สำหรับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานได้ โดยอาจจะเป็นการสร้างเครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการดำเนินการสร้างเครือข่ายให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพนั้น ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบในแต่ละด้าน อันประกอบด้วย 1) การสร้างจิตสำนึกที่จะทำงานร่วมกัน 2) การเตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา 3) การสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน 4) การร่วมดำเนินงานและกำกับ

ติดตาม และ 5) การดำรงรักษาเครือข่าย การสร้างความเข้มแข็ง และความต่อเนื่องของเครือข่าย จะทำให้เกิดพลังพัฒนาโรงเรียนที่เข้มแข็ง อีกทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยปฏิบัติงานในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาให้มีประสิทธิผล การวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีบริบทที่เหมือนกันได้รับพระราชทานนาม และก่อตั้งในวโรกาสเดียวกัน เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการที่มีอยู่นั้นให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างสำเร็จลุล่วง และเป็นแบบอย่างในการนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารจัดการเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาให้กับสถานศึกษาอื่นๆ ที่มีลักษณะของบริบทเหมือนกันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ผู้วิจัยขอเสนอการดำเนินการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากขั้นตอนก่อนหน้านี้นี้มาดำเนินการยกร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งตรวจสอบกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานจริง และให้ความสคัญใจในการเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ข้อสรุปที่ได้จาก

ขั้นตอนนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในการบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วย

1. การยกร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการยกร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลสภาพและแนวทางการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนก่อนหน้านี้ มายกร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างขึ้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความสมบูรณ์ขององค์ประกอบต่างๆ พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง

1.3 ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะที่ได้จากอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุง แก้ไข และจัดทำเป็นร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การตรวจสอบร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างการพัฒนาสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยได้ยกร่างดังกล่าวในขั้นตอนก่อนหน้านี้ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มที่ 1 เป็นนักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์และผลงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้บริหารหน่วยงานที่สนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งกำกับดูแลโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย 1) ร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guide) และ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นำองค์ประกอบของร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มากำหนดประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม

2. นำประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความครอบคลุมของประเด็นที่ศึกษา ความเหมาะสมของข้อความ และความเหมาะสมในการใช้ภาษา

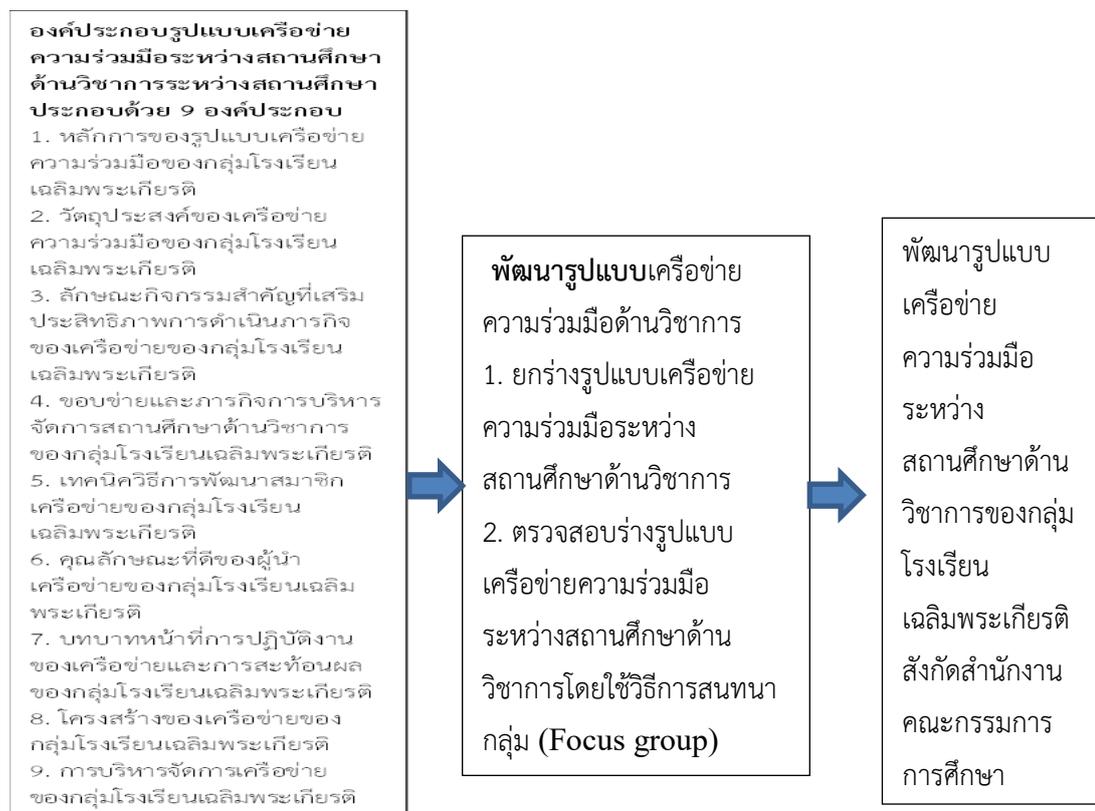
3. นำข้อเสนอแนะที่ได้จากอาจารย์ที่ปรึกษามาดำเนินการปรับปรุง แก้ไข ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เพื่อนำไปใช้ในการสนทนากลุ่มต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการติดต่อไปยังผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคน ที่ได้คัดเลือกเอาไว้ด้วยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง และดำเนินการนัดหมายวันและเวลาในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมายด้วย

ตนเองเป็นระยะเวลา 3 ชั่วโมง และดำเนินการถอดบทสนทนาเพื่อนำไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาจัดระบบโดยจำแนกข้อมูลตามหมวดหมู่ หรือลักษณะความคิดรวบยอดออกเป็นกลุ่มๆ และแยกข้อมูลที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับแต่ละองค์ประกอบและยุทธวิธีของเครือข่ายออกจากข้อมูลที่ไม่มีความหมายและไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัย แล้วนำเอาข้อมูลเหล่านี้มาสรุปเพื่อหาฉันทามติ (Consensus) และปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำมาจัดทำเป็นรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

การพัฒนาารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการเสนอในที่สนทนากลุ่มที่มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน มีทั้งหมด 9 องค์ประกอบหลักได้แก่ 1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจกรรมของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ แต่ละองค์ประกอบหลักมีองค์ประกอบย่อยทั้งหมด 59 องค์ประกอบย่อยประกอบด้วย

1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

1.1 มีการรับรู้บทบาทหน้าที่แนวปฏิบัติและมุมมองที่เหมือนกัน 1.2 มีการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน 1.3 มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างสมาชิก 1.4 การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่ายและกำหนดหน้าที่การปฏิบัติงานที่ชัดเจน 1.5 มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกันและทำงานเป็นทีม 1.6 มีการเกื้อหนุนพึ่งพากันในด้านวิชาการ 1.7 มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกทั้งภายในและภายนอก

2 วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

2.1 มีการกำหนดเป้าหมายหรือความสำเร็จของเครือข่ายด้านวิชาการร่วมกัน
2.2 มีการกำหนดทิศทาง แนวปฏิบัติ ระหว่างกลุ่มโรงเรียนด้านวิชาการ

3 ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของเครือข่าย ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

3.1. มีการดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย 3.2. มีการดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษโดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มโรงเรียน 3.3. มีวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่มเป็นตัวกำหนดกิจกรรมที่เป็นเลิศ

4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่ม โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

4.1. มีการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 4.2. มีการวางแผนงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ 4.3. มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4.4. มีการวิเคราะห์และการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 4.5. มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 4.6. มีการสร้างเครื่องมือการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อย่างเหมาะสม 4.7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 4.8. มีการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 4.9. มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการศึกษา อย่างต่อเนื่อง 4.10. มีการการแนะแนว เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักตัวเอง 4.11. มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา อย่างต่อเนื่อง 4.12. มีการส่งเสริมชุมชน และบริการชุมชนในด้านวิชาการ 4.13. มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นๆ 4.14. มีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 4.15. มีการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 4.16. มีการคัดเลือกหนังสือเรียนให้เหมาะกับผู้เรียน 4.17. มีการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4.18 มีการพัฒนาด้านวิชาการอื่นๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การก่อตั้งของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

5 เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

5.1. มีการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความเป็นโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 5.2. มีการอภิปราย บรรยายเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างสมาชิก 5.3. มีการระดมความคิดจากสมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็น 5.4. มีการประชุมปฏิบัติการเพื่อลงมือปฏิบัติ 5.5. มี

การศึกษาดูงาน เพื่อศึกษารูปแบบและตัวอย่างที่ดี 5.6. มีการลงมือปฏิบัติงานเพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติ 5.7. มีการตรวจสอบและสะท้อนผลการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปรับปรุง

6 คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

6.1. มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ 6.2. มีความทันสมัย ทันต่อการการของเทคโนโลยี 6.3. มีความกระตือรือร้น ใฝ่เรียนใฝ่รู้อยู่เสมอ. 6.4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 6.5. มีความรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ 6.6. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถสื่อสารและประสานงานกับสมาชิกได้เป็นอย่างดี. 6.7. มีความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก 6.8. มีความรับผิดชอบ และเสียสละต่อตนเองและส่วนรวม 6.9. มีความมุ่งมั่นต่อการทำงานให้สำเร็จ

7 บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

7.1. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการทำงานให้สำเร็จและบรรลุตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย 7.2. มีความเข้าใจบทบาทและภารกิจ ที่ได้รับมอบหมาย สามารถเป็นผู้นำและผู้ตาม 7.3. มีการประสานงานที่ดี และสามารถสื่อสาร สร้างความเข้าใจกับสมาชิก

8 โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

8.1. มีวัตถุประสงค์ ข้อกำหนดในการรวมกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียน 8.2. มีคณะกรรมการบริหารเครือข่าย 8.3. มีระเบียบ ข้อตกลงของเครือข่าย 8.4. มีบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและสมาชิกเครือข่าย

9 การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

9.1. มีการผนึกกำลังร่วมมือกัน สร้างทีมงานในการทำงานอย่างเข้มแข็ง 9.2. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน 9.3. การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิในการตัดสินใจ ของสมาชิกเครือข่าย 9.4. มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 9.5. มีการทบทวนผลการดำเนินงาน นำข้อควรปรับปรุงมาแก้ไข นำสิ่งที่ตีมาพัฒนาต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 9 องค์ประกอบหลัก

59 องค์ประกอบย่อยคือ 1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 7 องค์ประกอบย่อย 2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 2 องค์ประกอบย่อย 3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจการของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 3 องค์ประกอบย่อย 4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 18 องค์ประกอบย่อย 5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 8 องค์ประกอบย่อย 6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมี 9 องค์ประกอบย่อย 7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 3 องค์ประกอบย่อย 8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 4 องค์ประกอบย่อย 9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 5 องค์ประกอบย่อย ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยต่างๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบของ จีระพงษ์ หอมสุวรรณ และคณะ (2556 : 34-42) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ขอบข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 4) กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความเหมาะสม และคณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีความเห็นว่าการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไปใช้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ เอี่ยมดี และคณะ (2556 : 216-224) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมิตัวตุประสงค์เพื่อสร้างระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบที่มีประสิทธิผลของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมใน

การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นเครือข่ายผสมผสานระหว่างบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการช่วยการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย องค์การของเครือข่าย การจัดการเครือข่าย การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย และการธำรงรักษาเครือข่าย 2) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่าย โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องในระดับมากที่สุด ยกเว้น องค์ประกอบที่ 3 การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความเป็นไปได้ และองค์ประกอบที่ 4 การธำรงรักษาเครือข่ายความเป็นไปได้ ความถูกต้องในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการประเมินผลการใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความสำเร็จในภาพรวมมีความสำเร็จในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับเครือข่ายการจัดการศึกษาได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความพึงพอใจภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการจัดศูนย์ประสานงาน ติดต่อสื่อสาร และพัฒนาความรู้และทักษะระหว่างสมาชิกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความต่อเนื่องภาพรวมมีความต่อเนื่องในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการกำหนดคู่มือการบริหารงานอย่างชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกสรี ลัดเลีย (2557 : 57-79) ได้ศึกษาการพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาของเครือข่าย 2) ศึกษาองค์ประกอบของเครือข่าย และ 3) พัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาเครือข่าย ผลการวิจัยพบว่า สภาพของเครือข่ายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2-7 ศูนย์ มีร่องรอยของการดำเนินการด้านยุทธศาสตร์ การกำหนดโครงสร้างการดำเนินกิจกรรม ระบบสารสนเทศ การพัฒนาบุคลากร และการมีส่วนร่วมของเครือข่าย และมีปัญหาใน 3 ด้าน คือ ขาดองค์ความรู้ ขาดการมีส่วนร่วม และขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร สำหรับองค์ประกอบของเครือข่าย พบว่ามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดการเครือข่าย กระบวนการดำเนินงานเครือข่าย ปัจจัยการขับเคลื่อนเครือข่าย และยุทธศาสตร์เครือข่าย ส่วนแนวทางในการปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาเครือข่ายนั้น ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ แนวทางการพัฒนาเครือข่าย กระบวนการพัฒนาเครือข่าย เงื่อนไขความสำเร็จเครือข่าย และข้อเสนอแนะการพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ ผลแย้ม และศักดา สถาพรวงษา (2557 : 171-184) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ส่วนนำ หลักการ วัตถุประสงค์ และบริบท 2) ระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมและวิธีการบริหาร วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายและการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ การติดตามและประเมินผล และร่วมรับผิดชอบและรับประโยชน์ 3) การนำรูปแบบไปใช้ และ 4) ข้อจำกัดในการนำรูปแบบไปใช้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 9 องค์ประกอบไปใช้ทั้งหมด หรืออาจเริ่มต้นจากการนำองค์ประกอบบางองค์ประกอบไปใช้ก่อน

1.2 นำองค์ประกอบย่อยจำเป็นบางตัวไปใช้ในการตรวจสอบประเมินในระยะแรก แล้วจึงพัฒนาในระยะต่อไป

1.3 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ แล้วนำไปเชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อยในแต่ละองค์ประกอบหลักกับจุดแข็ง (Strenght) หรือโอกาส (Opportunity) ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาสู่ความเป็นกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติที่มีคุณภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแต่ละองค์ประกอบหลักอย่างละเอียด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับว่าองค์ประกอบนั้น ๆ จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาจริง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเทียบเคียงหรือปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการนำองค์ประกอบทั้งหมดไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ แล้วติดตามผลการนำไปใช้ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

เอกสารอ้างอิง

- เกสรี่ ลัดเลีย. (2557). การพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *สุทธิปริทัศน์*, 28 (88), 57-79.
- จีระพงษ์ หอมสุวรรณ และคณะ. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 15 (ฉบับพิเศษ), 34-42.
- วิโรจน์ ผลแย้ม และศักดิ์ดา สถาพรวงษา. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*, 4 (1), 171-184.
- สมศักดิ์ เอี่ยมดี และคณะ. (2556). การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 15 (ฉบับพิเศษ), 216-224.